

Jakob Ludwig Felix Mendelssohn Bartholdy (Hamburg, 3 februari 1809 – Leipzig, 4 november 1847) was een Duits componist, dirigent, organist en pianist van de vroege romantiek. Hij werd geboren in een vooraanstaande Joodse familie maar zonder religie opgevoed tot de leeftijd van zeven, toen hij werd gedoopt als een gereformeerde christen. Hoewel joden in theorie sedert 1812 voor de Pruisische wet gelijkgesteld waren, leek het de familie in de praktijk beter een ander geloof aan te nemen. Mendelssohn kreeg privé-lessen piano, viool en compositie. Tussen 1819 en 1829 onderging hij zijn belangrijkste muzikale invloeden en schreef hij de eerste composities die een uitgesproken persoonlijkheid tonen. Hoewel hij een generatiegenoot was van Chopin, Schumann en Liszt, was hun nieuwe romantische stijl absoluut niet aan hem besteed. Mendelssohn genoot al vroeg succes in Duitsland. Hij wekte nieuwe belangstelling voor de muziek van Bach, met name met zijn uitvoering van de Matthäus-Passion in 1829. Hij componeerde zijn eerste symfonieën voor strijkorkest in de jaren 1821-1823. Hij was toen nog geen 15 jaar oud. Mendelssohn had een slechte gezondheid. Na zijn laatste bezoek aan Engeland in de lente van 1847 was hij erg gedeprimeerd door het overlijden van zijn zuster Fanny die, zelf muzikaal hoogbegaafd, immer met hem meeleefde. Hij ging naar Zwitserland, maar hij was te ziek om te werken en keerde terug naar Leipzig in september 1847 waar hij, op 4 november, slechts 38 jaar oud, zwaar overwerkt en geheel uitgeput, aan een hersenbloeding overleed.

Het LBE heeft ook na 35 jaar nog steeds veel muzikale verhalen te vertellen. Niet in de laatste plaats is het inspirerend ons trouwe publiek te verrassen met nieuwe oude muziek, die professionals met het LBE ten gehore willen brengen. Vandaar het thema van dit najaar 'La transizione continua'.

Scan de QR-code om op de hoogte gehouden te worden.

Leids Barok Ensemble

Viool: Wiveka Elion, Ard Groot, Marjolein Hennes, Stan van Heijst, Wibe Moll, Else van Ommen

Altviool: Mathieu van Gelderen, Marieke Jas

Cello: Susan Lambrechtsen, Petra de Man

Violone: Ellen de Graaff

Clavecimbel: Nóra Dudás

Als u het LBE een (extra) bijdrage wilt schenken kunt u de QR-code hiernaast scannen

'La transizione continua'

Leids Barok Ensemble, najaar 2023

Terheijden, zondag 5 november, aanvang 15:30
Witte Kerkje, Hoofdstraat 1 (entree € 12)

Leiden, zondag 12 november, aanvang 15:00
Lokhorstkerk, Pieterskerkstraat 1 (entree € 15)

Programma

Henry **Purcell**: Timon of Athens (Z. 632) "Curtain Tune on a Ground"

Pieter **Hellendaal**: Concerto grosso op. 3 nr 1 in g

Jan Křtitel Jiří **Neruda**: Concerto in Es voor trompet en orkest

Matthew **Locke**: Suite nr 2 in D

Felix **Mendelssohn** Bartholdy: Sinfonia VI in Es

Tomaso Giovanni **Albinoni**: Concerto a Cinque op. 7 nr 3 in Bes

Solist: **Bob Koertshuis**

Muzikale (bege)leiding: **Nóra Dudás en Jonas Krebs**

Bob Koertshuis (trompet) is sinds 1995 als eerste trompettist in dienst bij het Phion (eerst Gelders Orkest). Hij studeerde aan het Twents Conservatorium en het Sweelinck Conservatorium in Amsterdam. Naast zijn vaste plek bij Phion replaceert Bob Koertshuis behalve bij diverse Nederlandse orkesten ook bij OPL Luxemburg. Bob Koertshuis is tevens hoofdvakdocent trompet, verbonden aan het Prins Claus Conservatorium in Groningen.

Nóra Dudás (organiste/clavecijniste) is geboren in 1987 in Hongarije. Zij studeerde orgel aan de Muziekfaculteit van de Universiteit van Debrecen, Hongarije en aan het Conservatorium van Amsterdam. Tevens studeerde zij muziektherapie mental health/psychologie aan ArtEZ University of the Arts in Arnhem.

Jonas Krebs (barokviolist, Zürich 1996) speelt viool en altviool. Hij voert veel barok kamermuziek uit, maar schuwt het klassieke en romantisch repertoire niet. Hij studeerde aan het conservatoria in Zürich, Lausanne en Bern en specialiseert zich in historische uitvoeringsstijlen en -technieken.

Henry Purcell (Westminster, circa 1659 - Londen, 21 november 1695) volgde Matthew Locke op als hofcomponist aan het Engelse hof en was, althans in zijn vroege periode, aan hem schatplichtig. Purcell schreef zowel kerkmuziek, toneelmuziek en instrumentale werken als liederen en (semi-)opera's. Zijn werk vertoont een interessante versmelting van de oude Elizabethaanse koortraditie met 'nieuwe' Franse en Italiaanse invloeden. Purcell werd getraind als koorknaap in de Chapel Royal ten tijde van de Restauratie onder koning Charles II. In zijn vroege periode schrijft Purcell vooral religieuze anthems, waarin hij een verbazingwekkende virtuositeit aan de dag legt en experimenteert met talloze speciale effecten, zoals verschuivingen van sleutels en de "word painting" die zo typerend is voor vocale muziek in de 16e en 17e eeuw. Van Purcells meest geliefde werk, de opera *Dido and Aeneas*, kent vrijwel iedereen de aangrijpende slotaria: 'Remember me, but ah! forget my fate.' Het toneelstuk 'Timon of Athens' (1606) is toegeschreven aan William Shakespeare én Thomas Middleton. Purcell schreef een instrumentaal "Curtain Tune". Hij bouwt een harmonisch raamwerk, waarbij hij een reeks van (stijgende) dissonanten gebruikt om spanning op te bouwen, met een drijvende ritmische puls in een polyfonische structuur. Aan het eind schrijft hij plots geen dissonanten meer, als een abrupt einde.

Pieter Hellendaal (Rotterdam, 1721 - Cambridge, 1799) kwam, na zijn viool- en compositiestudies bij niemand minder dan de Italiaan Giuseppe Tartini, vol goede moed naar Nederland terug, in de stellige verwachting dat zijn inmiddels stevige muzikale bagage hem in staat zou stellen zich als beroepsmusicus in ons land te vestigen. Het pakte echter anders uit. Zijn vele pogingen om in Amsterdam en Leiden een concertpraktijk op te bouwen faalden zelfs jammerlijk. Ten einde raad ging hij in 1751 zijn geluk beproeven in het bruisende Londen. En zie daar, in achtereenvolgens Londen, King's Lynn en Cambridge lukte het hem wel, en goed zelfs, om niet alleen als violist maar ook als componist aan de bak te komen. Het achterliggende idee van het concerto grosso was dat van het prominente aandeel van het concertino, bestaande uit solo-instrumentalisten, contrastrijk afgezet tegen de overige leden van het ensemble (tutti of ripieno). In 1758 gaf Hellendaal in Londen zijn concerto grossi opus 3 uit. Anders dan bij zijn voorgangers liggen de deeltjes in schematisch opzicht niet vast en zijn metrum en textuur aanmerkelijk gevarieerder, waardoor deze 'Grand Concertos' een duidelijk eigen profiel kennen.

Jan Křtitel Jiří Neruda (ook: Johann Baptist Georg Neruda, Rosice, 1707 – Dresden, 11 oktober 1776) was een Boheems componist, kapelmeester en violist. In 1741 vertrok hij naar Dresden en werd eerst violist in het orkest van graaf August Friedrich von Rutowski (1702-1764), een onechte halfbroer van koning August III van Polen. In

1750 werd hij eerst concert- en later kapelmeester in het orkest aan het hof van Frederik August II keurvorst van Saksen.

Hij componeerde naast het trompetconcert (voor zover bekend) o.a. 18 symfonieën, 10 concerten voor viool en orkest, een soloconcert voor fagot en strijkorkest, kerkmuziek, 2 geestelijke cantates, 1 opera 'Les Troqueurs' en kamermuziek (waaronder 34 trionsonates voor twee violen en basso continuo).

Het Concerto in E-klein voor trompet en strijkorkest is een van de meest bekende werken van Neruda. Hij schreef het voor Johann Georg Knechtel, eigenlijk voor de "corno da caccia" of "posthoorn" (niet te verwarren met de jachthoorn, die 4 ventielen heeft), waarop alleen het hoge register gebruikt wordt. Het wordt thans bijna steeds op een E-klein or B-klein trompet uitgevoerd. Het manuscript van dit concert wordt bewaard in de Nationale Bibliotheek in Praag.

Matthew Locke (waarschijnlijk Devon, 1621 of 1622 — Londen, augustus 1677) was een Brits componist en klavecimbelspeler. Hij moet tijdens de Burgeroorlog (1642-1651) de toen nog toekomstige koning Charles II hebben leren kennen. Locke zou uitgroeien tot een van koning Charles' favorieten.

Tijdens het Protectoraat onder Cromwell (1653-1659) was het politieke klimaat zeer ongunstig voor componisten van wereldlijke muziek. Voor Locke was het nog erger omdat hij zich tot het katholicisme had bekeerd. Locke hield zich gedeisd en werd goed bevriend met de vader en oom van Henry Purcell. De jonge Purcell, op wie hij een sterke invloed uitoefende, heeft hem vrijwel zeker ook persoonlijk goed gekend. Hij was zich maar al te goed bewust van het feit dat hij de beste van het land was, en stak dat nooit onder stoelen of banken. In zijn tijd was Locke, ofschoon door veel collega-componisten met afgunst bekeken, een zeer populair man en als verdediger van de Engelse muziek zeker op zijn plaats.

Tomaso Giovanni Albinoni (Venetië, 8 juni 1671 – aldaar, 17 januari 1751) studeerde viool en zang, maar was als componist autodidact, hetgeen zijn uitzonderlijke muzikale talent nog specialer maakt. Na een gedegen muziekopleiding probeerde Albinoni een positie in de kerk te verwerven, maar dat liep op niets uit. Met ouders van rijke komaf, ze stamden af van een handelsfamilie uit Venetië, kon hij het zich dan ook permitteren om zich uitsluitend met muziek bezig te houden. Hij had het niet nodig om voor een kerk te werken, in tegenstelling tot veel van zijn leeftijdgenoten, zoals Vivaldi, Zani en Geminiani. Hij componeerde 81 opera's, 99 sonates, 59 concerto's en 9 sinfonia's. Verder 40 cantates en div. solo concerten, kamermuziek en sinfonia's. Johann Sebastian Bach was een bewonderaar van zijn werk.

Ondanks zijn enorme productie, is hij tegenwoordig voornamelijk bekend vanwege zijn hobo concerten (uit de reeksen 12 Concerti a cinque op. 7 en 12 Concerti a cinque op. 9). Naar verluid had hij zich de laatste jaren (decennia?) van zijn leven teruggetrokken in Venetlë, waar hij in 1751 op 79-jarige leeftijd overleed.